

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

postmottak@jd.dep.no og arild.brukstuen@jd.dep.no

REF.:
20/1391

VÅR REF.:
2020/00365-002 RTO006

DATO:
25.03.2020

HØRING - MIDLERTIDIG FORSKRIFT OM FORENKLINGER OG TILTAK INNENFOR JUSTISSEKTOREN FOR Å AVHJELPE KONSEKVENSER AV UTBRUDD AV COVID-19

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev 24. mars d.å. og tilhørende høringsnotat om ovennevnte, med høringsfrist dags dato kl. 14.00.

Høringsnotatet er forelagt statsadvokatene, og en har mottatt merknader fra følgende embeter:

- Agder statsadvokatembeter
- Det nasjonale statsadvokatembetet
- Hedmark og Oppland statsadvokatembeter
- Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter
- Møre og Romsdal statsadvokatembeter
- Oslo statsadvokatembeter
- Rogaland statsadvokatembeter
- Troms og Finnmark statsadvokatembeter
- Trøndelag statsadvokatembeter
- Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter
- Økokrim

Høringsuttalelsene følger vedlagt. Statsadvokatene stiller seg gjennomgående og i det vesentlige positive til de foreslåtte forenklinger og tiltak. En del av innspillene gjelder ulike forhold som må finne sin løsning i praksis i lys av bakgrunnsretten, herunder Grunnlovens skranker og menneskerettighetene, og som ikke kommenteres nærmere herfra.

Riksadvokaten slutter seg til at det i den rådende situasjon er et reelt behov for tiltak for å sikre en forsvarlig og trygg saksavvikling i rettsvesenet. Overordnet sett fremstår også de fremsatte forslagene til forskriftsreguleringer hensiktsmessige og forsvarlige. Enkelte

reservasjoner og justeringsforslag presenteres i det følgende i tilknytning til de ulike forslagene i samme rekkefølge som i høringsnotatet.

2. Fjernmøter og fjernavhør i domstolene

Riksadvokaten støtter forslaget til regulering i utkastet § 2 om fjernmøter og fjernavhør. En er enig i at det neppe er hensiktsmessig å angi nærmere hvilke sakstyper som egner seg for slik behandling, og at det er forsvarlig å avgrense adgangen gjennom kravet til at slik gjennomføring er "nødvendig og ubetenkelig" (eller "forsvarlig" hva gjelder fjermtolkning).

På side 4 i høringsnotatet heter det: "Tilståelsessaker etter straffeprosessloven § 248 er en slik sakstype, som også bør kunne pådømmes i fjernmøte uten samtykke fra siktede." Etter riksadvokatens syn gir det liten mening å fremholde at siktedes samtykke til fjernmøte ikke er nødvendig, all den tid siktedes samtykke er en uttrykkelig grunnforutsetning for pådømmelse overhodet etter straffeprosessloven § 248, jf. første ledd: "Etter begjæring fra påtalemyndigheten og med siktedes samtykke kan tingretten pådømme en sak uten tiltalebeslutning og hovedforhandling (tilståelsesdom), når ...".

Reguleringen i utkastet § 2 annet ledd annet punktum er satt i hakeparentes. Riksadvokaten foreslår at denne reguleringen tas med i forskriften. ("I straffesaker bør det særlig legges vekt på sakens karakter og siktedes rettigheter, og siktede skal sikres adgang til fortrolig kommunikasjon med sin forsvarer under møtet.")

I utkastet § 2 tredje ledd lyder: "Beslutning om fjernmøte eller fjernavhør etter denne bestemmelsen kan ikke ankes [eller brukes som ankegrunn]." Etter riksadvokatens syn bør teksten i hakeparentes ikke tas med i forskriften. Det er ikke utenkelig at en sak ligger slik an at det i det konkrete tilfellet er klart uforsvarlig å gjennomføre rettsmøte som fjernmøte eller benytte fjernavhør. I så fall bør ikke adgangen til å få konstatert dette være stengt. En annen sak er at temaet for ankedomstolens prøving vil være relativt avgrenset og prøvingsintensiteten formentlig relativt lav. Under enhver omstendighet ville for øvrig ulike sider ved den konkrete gjennomføringen av et fjernmøte eller fjernavhør kunne påankes som en saksbehandlingsfeil.

3. Skriftlig behandling i domstolene

Riksadvokaten støtter forslagene til regulering av dette (utkastet §§ 3, 4 og 5).

I utkastet § 4 bokstav a er det imidlertid ikke tatt høyde for at det – som forutsatt på side 14 i høringsnotatet – bør være adgang til skriftlig behandling av saker om fengslingsforlengelse også utover 90 dager dersom siktede samtykker. På denne bakgrunn foreslås det at bestemmelsen justeres i denne retning:

"a) spørsmål om fortsatt varetektsfengsling etter straffeprosessloven § 184, jf. § 185. Dersom det har gått 90 dager siden forrige gang fengslingsspørsmålet ble avgjort på grunnlag av ordinært rettsmøte eller fjernmøte, krever skriftlig behandling at den siktede samtykker i dette,"

Det kan stilles spørsmål ved om strafferammekravet i § 3 annet ledd bokstav b (seksårssakene) er et hensiktsmessig avgrensningskriterium, eller om snarere utmålt straff burde være styrende. Idet reguleringen knytter an til dagens regulering i straffeprosessloven § 333, og oppstiller et samtykkekrav i saker der skriftlig behandling er utelukket etter gjeldende rett, har riksadvokaten imidlertid ingen avgjørende innvendinger mot den foreslåtte regulering.

4. Signaturløsninger og avsigelse av rettslige avgjørelser mv.

Riksadvokaten støtter forslagene til regulering av dette (utkastet §§ 6 til 11), med ett forbehold: I punkt 4.2 på side 10 heter det i tilknytning til forslaget om å gjøre et unntak fra kravet om underskrift for beslutning om påtaleunntatelse at det "så vidt mulig" skal sikres notoritet. Alternativ sikring av notoritet på en eller annen måte vil etter riksadvokatens syn alltid være mulig, og notoritetskravet bør være absolutt. I utkastet § 11 første ledd første punktum foreslås det derfor at ordene "så vidt mulig" utelates.

5. Krav til utleveringsbegjæring fra fremmed stat

Riksadvokaten støtter forslaget (utkastet § 12).

Det er imidlertid et spørsmål om det bør inntas et ledd i bestemmelsen etter mønster av forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 annet ledd som foreskriver at mottaker foretar "rimelige undersøkelser" for å avklare at rettsanmodningen er sendt av vedkommende myndighet. Som regel vil departementet allerede ha etterspurt utleveringsbegjæring fra vedkommende myndighet, fordi den ettersøkte er pågrepet i Norge på grunnlag av internasjonal etterlysning. I slike tilfeller vil det sjelden være behov for å kontrollere at avsender er den som vedkommende utgir seg for å være. Disse tilfellene er omtalt i forslaget (som personer som er fengslet etter utleveringsloven § 20), jf. s. 11 tredje avsnitt, og det ser ut til at det er disse sakene man har hatt i tankene. Unntaksvis mottar imidlertid departementet utleveringsbegjæringer uten at vedkommende er pågrepet her og uten at det nødvendigvis har vært noen forutgående kontakt mellom departementene. I slike tilfeller kan det være behov for at mottaker (dvs. Utenriks- eller Justisdepartementet) gjør rimelige undersøkelser for å avklare at begjæringen er sendt fra vedkommende myndighet.

6. Elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger fra utlandet

Riksadvokaten støtter også dette forslaget (utkastet § 13).

Jørn Sigurd Maurud

Runar Torgersen
førstestatsadvokat